

Kış Üçgeninin İncileri

Bu yıl kendini pek de göstermeyen kış mevsimi yakında sona eriyor. Ancak bu sıralar akşam saatlerinde gökyüzüne baktığımızda kışın simgesi olan kış üçgenini en iyi konumunda görebiliriz. Kış üçgeni, gökyüzünün en parlak yıldızı Akyıldız (Sirius), Prokyon ve Betelgeuse'nin oluşturduğu neredeyse mükemmel bir eşkenar üçgendir. Kış üçgeni aynı zamanda Samanyolu kuşağına yakın konumda olduğundan bu civarda dikkate değer başka derin gökyüzü cisimleri de görebiliriz. Bu ayki köşemizde bunlardan çıplak gözle ya da dürbünle görebileceklerimize kısaca değineceğiz. Orion Bulutsusu dışında değineceğimiz gök cisimleri birer açık yıldız kümesi. Aslında Orion Bulutsusu da merkezinde bu bulutsuya ışık veren bir yıldız kümesi barındırır. O nedenle kış üçgeninin incileri arasında yerini alabilir.

M42: Bölgedeki en belirgin ve en ünlü cisim kuşkusuz Orion Bulutsusu olarak da bilinen M42'dir. Çünkü bu bulutsu gökyüzündeki en parlak bulutsudur. Bunun nedeni, tam anlamıyla bir yıldız fabrikası olması ve içindeki çok genç ve çok parlak yıldızlardır. Bunlardan özellikle "Trapez" olarak adlandırılan ve bulutsunun merkezinde bulunan dördü, M42'nin temel ışık kaynağını oluşturur. Orion Bulutsusu, gökyüzünde bulunması en kolay gök cisimlerinden biri. Bulutsu, parlaklığı sayesinde şehir içinden bile, ışık kirliliğinden fazla etkilenebilen bölgelerde çıplak gözle seçilebilir. M42'yi görmek için Orion'un kemerini oluşturan üç parlak yıldızın biraz altına bakmak yeterli. Dürbünle bakıldığında, bulutsu çok daha belirgin ve parlak görünür.

M41: Küme, gökyüzünün en parlak yıldızı olan Akyıldız'ın 4° güneyinde yer alır. Dürbünle bakarsanız, Akyıldız'ı ve M41'i aynı anda görebilirsiniz. Yaklaşık 100 yıldız içeren bu açık yıldız kümesi, pek çok kırmızı ve turuncu dev yıldız ev sahipliği yapar. Bu yıldızlardan en parlak olanı, Güneş'ten 700 kez daha parlaktır. M41, dürbünlü gözlemler için kolay ve güzel bir hedef.

M50: Bu küme Tekboynuz Takımyıldızı sınırları içinde yer alan ve pek iyi tanınmayan, ancak bulunması kolay olan bir açık yıldız kümesidir. Akyıldız'la Prokyon'un arasına bir çizgi çizerseniz, küme yaklaşık olarak bu çizginin üzerinde yer alır. Akyıldız'dan Büyük Köpek'in burnunu oluşturan yıldız kadar olan uzaklığın iki katı kadar ilerlediğinizde kümeyi daha kolay bulabilirsiniz. Dürbünle kümenin yaklaşık 20 yıldızını görebilirsiniz. 3000 ışık yılı ötede yer alan kümenin yaklaşık 200 yıldızdan oluştuğu sanılıyor.

M47: Dürbünle 20-25 yıldızı görülebilen bu küme, Pupa Takımyıldızı'nda yer alır. Düzensiz bir yapısı olan küme, gökyüzünde küçük bir alanı kaplar. Bu nedenle teleskoplu gözlemler için uygundur. Orta büyüklükteki teleskoplarla kümenin yaklaşık 50 yıldızını görmek olası. M47'yi gökyüzünde kolayca bulmak için, yine Büyük Köpek'in yıldızlarından yararlanabilirsiniz. Mirzam'dan Akyıldız'a doğru çizeceğiniz doğruyu bu uzaklığın iki katından biraz fazla uzatırsanız M47'nin hemen kuzeyine ulaşırsınız.

M46: Küme M47'nin sadece 1,3 derece kadar doğu-güneydoğusunda yer alır. Yaklaşık 500 yıldız içeren küme M47'ye göre daha uzaktadır. Küçük bir teleskopla bakıldığında

yüzden fazla yıldız görülebilir. Kümenin kuzeydoğusunda NGC 2438 adlı bir gezegenimsi bulutsu yer alır. Bu bulutsunun kümenin içinde yer alıp almadığı tartışma konusu. Önceden, bulutsunun kümenin önünde yer aldığı düşünülüyordu. Ancak son gözlemler, bulutsunun kümenin içinde yer alıyor olabileceğini gösteriyor. Bulutsuyu görebilmek için teleskop şart.



